

Μητροπολιτικό μέγαρο



Το Μητροπολιτικό Μέγαρο το 1908¹

Στα μέσα του 19^{ου} αιώνα, η έδρα της Μητρόπολης Μογλενών μεταφέρεται από το Εμπόριο Πτολεμαΐδας στη Φλώρινα². Αρχικά, στεγάστηκε σε ιδιωτική κατοικία και στη συνέχεια σε ένα παλιό κτίριο που αγοράστηκε από τον Τούρκο Μέτσε Μεμέτ, στο χώρο όπου, αργότερα, χτίστηκαν τα καταστήματα του της

¹ Αρχείο Στέφανου Δραγούμη, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη.

² Δεν υπάρχει συμφωνία μεταξύ των ερευνητών σχετικά με την ακριβή ημερομηνία μεταφοράς της έδρας της Μητρόπολης από το Εμπόριο, Πτολεμαΐδας, στη Φλώρινα. Σύμφωνα με τη Σ. Ηλιάδου - Τάχου, η έδρα μεταφέρεται επί αρχιερατείας Προκοπίου (1865 - 1877). Ηλιάδου - Τάχου, Σ. (2002). Η νεότερη και σύγχρονη εκπαίδευση στη Φλώρινα. Στο Ε. Κυριακούδης, (επιμ.), *Η Φλώρινα και η περιοχή της*. Φλώρινα: Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Φλώρινας, 254 - 259. Ο Γ. Κασκαμανίδης παραθέτει την εκδοχή περί μεταφοράς της έδρας επί μητροπολίτη Νεοφύτου (1824 - 1858), επικαλούμενος αδημοσίευτη πηγή από το προσωπικό του αρχείο. Βλ.: Παπαδράμης, (Αρχιμανδρίτης). (1946). *Περιγραφή του Μακεδονικού Αγώνος από του έτους 1901 μέχρι 1912 και η κατάσταση της Επαρχίας Μογλενών (Καρατζόβας) νυν δε Αλμωπίας επί Τουρκοκρατίας ήτοι από του έτους 1806 - 1912 οπότε και ηλευθερώθημεν*. Φλώρινα: Αρχείο Γιάννη Κασκαμανίδη (αδημοσίευτο χειρόγραφο). Στο Κασκαμανίδης, Ι. (2006). *Η πόλη και οι συνοικίες της Φλώρινας κατά την ύστερη οθωμανική περίοδο*. Μυτιλήνη: Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου (αδημοσίευτη πτυχιακή εργασία), 60 - 61 & 66. Με την ίδια εκδοχή τείνει να συμφωνήσει και ο Λάζαρος Μελίσσας. Μελίσσας, Λ. (2014). *Η Μητρόπολη Μογλενών και Φλωρίνης μέσα από τα αρχεία Αντιπροσωπείας - Δημογεροντίας (1907 - 1913)*. Θεσσαλονίκη: Τ.Β.Σ.Α.Σ., Π.Μ. (αδημοσίευτη μεταπτυχιακή εργασία), 23 & 192. Πρβλ. και: Τσεκουνάρης, Μ. (1998). *Επίτομη Εκκλησιαστική Ιστορία της Φλώρινας. Σύντομη Ιστορική Επισκόπηση Γ' - Κ' αιώ.* Αθήνα: χ.ε., 23. Διατυπώνεται, επίσης, και η εκδοχή η Μητρόπολη να έχει μεταφερθεί επί Μητροπολίτη Μελέτιου (1858 - 1867). Ηλιάδης, Β. (2013). *Η ιστορία της Μητροπόλεως Μογλενών - Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας έως το 1967*. Φλώρινα: Π.Τ.Δ.Ε., Π.Δ.Μ. (αδημοσίευτη μεταπτυχιακή εργασία), 23.

εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου, στη βόρεια πλευρά της σημερινής οδού Μητροπόλεως³.



*Άποψη της Φλώρινας από ΝΑ.
Διακρίνεται ο Άγιος Παντελεήμονας και το Μητροπολιτικό μέγαρο⁴*

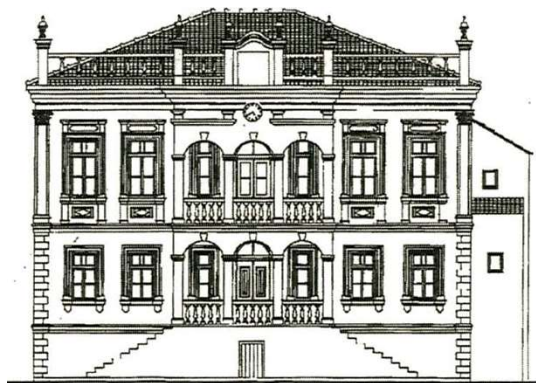
Το σημερινό κτίριο της Μητρόπολης χτίστηκε την περίοδο 1902 – 1903, επί Μητροπολίτη Ιωαννίκιου (1894 – 1905), με συνδρομές των πιστών, την αρωγή του Ναού του Αγίου Γεωργίου και την γενναία προσφορά του Ευστάθιου Ευγενίδη, τραπεζίτη στην Κωνσταντινούπολη. Το μέγαρο ανοικοδομήθηκε μέσα σε ένα έτος⁵. Ο Ιωαννίκιος Μαργαριτιάδης διετέλεσε Μητροπολίτης Μογλενών κατά τα έτη 1894 – 1905, στη θέση του Αβερκίου, που παραιτήθηκε λόγω ασθενείας ή γήρατος. Προ της εκλογής του διατελούσε ως θεοφιλέστατος πρώην Κίτρος. Παρέμεινε στην έδρα της Μητρόπολης έως το 1905, οπότε και τον διαδέχθηκε ο Άνθιμος. Ο Ιωαννίκιος μετετέθη στην Ι. Μητρόπολη Ίμβρου και Τενέδου, σε διαδοχή του αποβιώσαντα Φιλόθεου. Ο Ιωαννίκιος απέθανε τον Ιανουάριο του 1908 και ετάφη στην Ίμβρο⁶.

³ Κασκαμανίδης, Ι. (2006). *ό.π.*, 60 – 61 & 66.

⁴ *Αρχείο Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης Φλώρινας*.

⁵ Ζαρκάδα Πιστιόλη, Χρ. (2003). *Η αρχιτεκτονική της Φλώρινας στην Περίοδο του Μεσοπολέμου*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ). Σχολή Πολυτεχνική. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών (αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή), τ. ΙΙ, 5 – 6. Μελίσσας, Α. (2014). *ό.π.*, 23. Ο Γ. Κασκαμανίδης αναφέρει ότι στην ανέγερση συνέβαλε και η Λουίζα Ριανκούρ. Κασκαμανίδης, Ι. (2006). *ό.π.*, 61.

⁶ Χατζηεφραιμίδης, Ε. (2004). Στη Φλώρινα τον Αύγουστο του 1903. Μια συζήτηση με το Μητροπολίτη Ιωαννίκιο. Στο: Α. Ανδρέου (επιμ.), *Πρακτικά Συνεδρίου «Φλώρινα 1912-2002. Ιστορία και Πολιτισμός»*. Φλώρινα: Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας & Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών (Α.Π.Θ.), 215 – 230. Ανδρέου, Α., Γαλάνη, Α., Δαϊκόπουλος, Ι., Κασίδου, Σ., Κιουρτζόγλου, Α., Προδρομίδου, Α. & Συμεωνίδου, Μ. (2003). Μια «ακτινογραφία» του 1904: έκθεση του Μητροπολίτη Ιωαννίκιου για την κατάσταση των πραγμάτων στην περιφέρειά του. *Εταιρία*, 37, 3 – 13.



Το Μητροπολιτικό μέγαρο⁷

Το κτίριο διαρθρώνεται σε δυο κύρια επίπεδα και ημιυπόγειο. Είναι συμμετρικό, όσον αφορά την οργάνωση των στοιχείων των όψεων ως προς τον κεντρικό άξονα. Στον αυστηρά γεωμετρικό ορθογώνιο όγκο του κτηρίου, δεσπόζει κεντρικά στην πρόσοψη διώροφο προστώο με τρίλοβη τοξοστοιχία, τονίζοντας την κύρια πρόσβαση στο Μητροπολιτικό μέγαρο. Η τετρακλινής στέγη ήταν εγκιβωτισμένη σε στηθαίο που διαμόρφωναν οι γνωστές και από άλλα κτήρια πήλινες μπαλούστρες. Το στηθαίο αυτό, το οποίο καταστράφηκε, διακοπτόταν από πεσσούς-βάσεις για διακοσμητικές πήλινες γλάστρες. Ωστόσο, στην πρόσοψη και κεντρικά διατηρήθηκε το αέτωμα απόληξης, όπου ήταν εντοιχισμένη η μαρμάρινη κτητορική επιγραφή. Είναι φανερή η εκλεκτικιστική διάθεση του κτηρίου με σαφείς αναγεννησιακές αναφορές. Το Μητροπολιτικό μέγαρο της Θεσσαλονίκης, έργο του Ερνέστου Τσίλλερ, κτισμένο το 1892, λειτούργησε ως μοντέλο αναπαραγωγής⁸.



Το Μητροπολιτικό μέγαρο πριν και μετά την ανακαίνισή του το 1971⁹

⁷ Ζαρκάδα Πιστιόλη, Χρ. (2003). *ό.π.*, 19.

⁸ *Ο.π.*, 5 – 6.

⁹ Μελίσσας, Λ. (2014). *ό.π.*, 32 & 44.

Βιβλιογραφία

- Ανδρέου, Α., Γαλάνη, Α., Δαϊκόπουλος, Ι., Κασίδου, Σ., Κιουρτζόγλου, Α., Προδρομίδου, Α. & Συμεωνίδου, Μ. (2003). Μια «ακτινογραφία» του 1904: έκθεση του Μητροπολίτη Ιωαννίκιου για την κατάσταση των πραγμάτων στην περιφέρειά του. *Εταιρία*, 37, 3 – 13.
- Αρχείο Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης Φλώρινας.*
- Αρχείο Στέφανου Δραγούμη, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη.*
- Ζαρκάδα Πιστιόλη, Χρ. (2003). *Η αρχιτεκτονική της Φλώρινας στην Περίοδο του Μεσοπολέμου*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ). Σχολή Πολυτεχνική. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών (αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή), τ. ΙΙ.
- Ηλιάδης, Β. (2013). *Η ιστορία της Μητροπόλεως Μογλενών – Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας έως το 1967*. Φλώρινα: Π.Τ.Δ.Ε., Π.Δ.Μ. (αδημοσίευτη μεταπτυχιακή εργασία).
- Ηλιάδου – Τάχου, Σ. (2002). Η νεότερη και σύγχρονη εκπαίδευση στη Φλώρινα. Στο Ε. Κυριακούδης, (επιμ.), *Η Φλώρινα και η περιοχή της*. Φλώρινα: Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Φλώρινας, 254 – 259.
- Κασκαμανίδης, Ι. (2006). *Η πόλη και οι συνοικίες της Φλώρινας κατά την ύστερη οθωμανική περίοδο*. Μυτιλήνη: Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου (αδημοσίευτη πτυχιακή εργασία).
- Μελίσσας, Λ. (2014). *Η Μητρόπολη Μογλενών και Φλωρίνης μέσα από τα αρχεία Αντιπροσωπείας – Δημογεροντίας (1907 – 1913)*. Θεσσαλονίκη: Τ.Β.Σ.Α.Σ., Π.Μ. (αδημοσίευτη μεταπτυχιακή εργασία).
- Παπαδράμπης, (Αρχιμανδρίτης). (1946). *Περιγραφή του Μακεδονικού Αγώνος από του έτους 1901 μέχρι 1912 και η κατάσταση της Επαρχίας Μογλενών (Καρατζόβας) νυν δε Αλμωπίας επί Τουρκοκρατίας ήτοι από του έτους 1806 – 1912 οπότε και ηλευθερώθημεν*. Φλώρινα: Αρχείο Γιάννη Κασκαμανίδη (αδημοσίευτο χειρόγραφο).
- Τσεκουνάρης, Μ. (1998). *Επίτομη Εκκλησιαστική Ιστορία της Φλώρινας*. Σύντομη Ιστορική Επισκόπηση Γ' - Κ' αιώ. Αθήνα: χ.ε.
- Χατζηεφραιμίδης, Ε. (2004). Στη Φλώρινα τον Αύγουστο του 1903. Μια συζήτηση με το Μητροπολίτη Ιωαννίκιο. Στο: Α. Ανδρέου (επιμ.), *Πρακτικά Συνεδρίου «Φλώρινα 1912-2002. Ιστορία και Πολιτισμός»*. Φλώρινα:

Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας & Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών (Α.Π.Θ.), 215 –
230.